

30 Απριλίου 2017

Το μήνυμα του Χριστού, οι ψυχικές μας ανάγκες και ένας απρόσμενος καταναγκασμός... (Πρωτοπρεσβύτερος Βασίλειος Θερμός)

/ [Πεμπουσία· Ορθοδοξία-Πολιτισμός-Επιστήμες](#)

Υπό κανονικές συνθήκες δεν θα έπρεπε να αναρωτιόμαστε για τη θέση της ελευθερίας στην ποιμαντική σχέση. Λίγο επειδή ο Χριστός μας προειδοποίησε πως η αλήθεια θα μας ελευθερώσει (Ιω. 8: 32), λίγο επειδή ο ποιμένας (ως κάποιος που υποτίθεται ότι ελευθερώθηκε μέσω του Χριστού) εύλογα θα αισθανόταν ως αποστολή του να ελευθερώνει άλλους.

Αλλά ο Ντοστογιέφσκυ μας έδειξε πως οι συνθήκες δεν είναι ποτέ ομαλές και πως τίποτε δεν είναι αυτονόητο. Ο μονόλογος του Μεγάλου Ιεροεξεταστή παραμένει στους αιώνες αξεπέραστο δείγμα του πώς μια οξυδερκής διάνοια κατάφερε να συλλάβει το κατ' εξοχήν παράλογο: ο χώρος της υπεσχημενης ελευθερίας να μετατρέπεται σε μηχανισμό σκλαβιάς. Και μάλιστα ενίοτε με την πρόθυμη συναίνεση των ίδιων των πιστών!

Ο Χριστιανισμός του ψυχισμού δεν είναι ο Χριστιανισμός των δογμάτων. Ο τρόπος με τον οποίο βιώνεται το μήνυμα του Χριστού στην περιοχή των ψυχικών αναγκών κάποιου δεν συμπίπτει κατ' ανάγκη με την λεκτική θεολογική διακήρυξη για την οποία ο ίδιος άνθρωπος καμαρώνει. Για τον λόγο αυτό η ανελευθερία στην ποιμαντική σχέση δεν αφορά σε κάποιους άλλους μακρινούς, αλλά σε αυτή καθεαυτή την εγχώρια ορθόδοξη εκκλησιαστική καθημερινότητά μας.

Θα προσπαθήσω να διακρίνω τέσσαρες αναβαθμούς στην κλίμακα της ελευθερίας, κλίμακα την οποία το ποιμαινόμενο υποκείμενο πασχίζει να ανέβει, ή τουλάχιστον προορίζεται να ανέβει προκειμένου να εκπληρώσει η ποιμαντική τον σκοπό της. Η σειρά απαρίθμησής τους αντιστοιχεί σε μια σχετική νομοτέλεια: όπως θα διαπιστώσουμε, είναι αδύνατο να κατακτηθή κάποιος από αυτούς αν δεν εμποδωθή προηγουμένως ο προηγούμενος.

A) Ελευθερία από εξωτερικούς ποιμαντικούς καταναγκασμούς.

Θα έπρεπε να είναι στοιχειώδεις, αλλά δεν είναι. Ο Παύλος ήταν πάντα φιλακόλουθος και υπάκουος στην εξομολόγηση. Η μόνη περίπτωση που αντέδρασε για λίγο ήταν όταν για πρώτη φορά ο πνευματικός του του υπέβαλε την ιδέα πως κάνει για μοναχός. Καθώς δεν επέμεινε στην αντίδραση του έγινε τελικά μοναχός κοντά στον ίδιο αυτόν πνευματικό και λίγα χρόνια αργότερα χρειαζόταν να παίρνει ηρεμιστικά. Ο εκνευρισμός του και η κατήφειά του έβρισκαν πάντοτε τις αναμενόμενες απαντήσεις: 'πειρασμός', 'πόλεμος του πονηρού'.

Το φάσμα των εξωτερικών καταναγκασμών στην ποιμαντική σχέση είναι ευρύτατο. Καλύπτει τον βασικό προσανατολισμό ζωής (γάμος ή μοναχισμός), το πρόσωπο του/της συζύγου, τον αριθμό των παιδιών, τον τόπο κατοικίας, συμπεριφορές προς τρίτους (ποιους θα πρέπει να έχουν φίλους και ποιους όχι), την προτίμηση προς

ορισμένα πολιτικά κόμματα κ.π.ά. Ιδιαίτερη μνεία θα ήθελα να κάνω εδώ των περιπτώσεων άμεσου εκβιασμού προς τεκνογονίαν μέσω της απειλής στερήσεως της Θείας Κοινωνίας. Συναντά κανείς ήδη πολύτεκνους γονείς, σχετικά νέους, ευλαβέστατους, εξουθενωμένους σωματικά και ψυχικά, οι οποίοι δηλώνουν αδιανόητο να σταματήσουν να κάνουν παιδιά, αν και θα το ήθελαν, επειδή δεν αντέχουν τον αποκλεισμό από τη Θεία Κοινωνία ο οποίος αναπόφευκτα θα ακολουθήσει...

«Είναι ανάγκη ο ίδιος ο άνθρωπος να διατεθή ελεύθερα στην αιωνιότητα», μάς θυμίζει ο γέροντας Σωφρόνιος.[1] Όταν ο πνευματικός δεν μπορεί ή δεν θέλει να το σεβαστή αυτό, είναι σημάδι πως αυτός ο πνευματικός αδυνατεί ο ίδιος να διατεθή ελεύθερα στην αιωνιότητα, σύμπτωμα ότι δεν αντέχει τη δική του ελευθερία. Με το να καταπιέζει τους πιστούς πέτυχε να προβάλει τον εσωτερικό 'εχθρό' κάπου έξω και να ανακουφιστή από το άγχος, με τίμημα τον (ενίοτε μόνιμο) αποκλεισμό του από την αυτογνωσία. Επίσης ο καταπιεστικός πνευματικός συνηθίζει και άλλες προβολές, όταν για παράδειγμα προσπαθεί να φτιάξει τον εξομολογούμενο όπως θα ήθελε να έχει γίνει ο ίδιος. Και αντί λοιπόν σε αυτόν τον αφάνταστα μπλεγμένο άνθρωπο, που προχωρεί στα τυφλά, να του παρασχεθή μια εντατική ψυχολογική και πνευματική φροντίδα, έγινε δεκτός στην ιερωσύνη και τέθηκε 'επί την λυχνίαν'...

[1] Οψόμεθα τον Θεόν καθώς εστι, σ. 185.

[συνεχίζεται]

Παρατήρηση: το παρόν άρθρο αποτελεί τμήμα της εισήγησης του πρωτοπρεσβύτερου Βασίλειου Θερμού, Ψυχίατρου Νέων και Εφήβων, στο 5ο Διεθνές Συνέδριο Ορθοδόξων Ψυχοθεραπευτών (Βόλος, 2012).